Autor Guste Santini
Utorak, 05 Veljača 2002 11:46

Razvijeni svijet zagovara globalizaciju. Onaj manje razvijeni - i nerazvijeni - svijet je prisiljen prilagoditi se razvijenom svijetu. Uvjek je bilo tako iako je možda bilo manje vidljivo. Globalizacija je u izravnoj vezi sa tehničko-tehnološkim napretkom. Kako se on ubrzava tako se i proces globalizacije dinamizira. Socijalno senzibilniji građani razvijenog svijeta negoduju. Naime, globalizacija i oslobađanje tržišnih silnica povećavaju jaz između razvijenih i nerazvijenih. Povećava se indeks koncentracije bogatstva i dohotka. Svi se odnosi polariziraju i nerazvijeni, odnosno periferne zemlje, postaju socijalno ugroženi što može imati učinak tempirane socijalne bombe. Kako ljudi ne uče iz svoje povjesti to je potrebna neka katastrofa da se problem u dijagnostičkom smislu identificira. Tako se govori o ekologiji a najrazvijenija zemlja na svijetu ne prihvaća standarde kako bi se sačuvala Zemlja. Kapital odnos determinira ne samo privredne odnose već odnose čovjeka i čovjeka. Uvijek je tako bilo.

Svojevremeno je Engleska zagovarala liberalizam. Bila je centar svijeta i trebala su joj tržišta kako bi se nastavila privredna ekspanzija. Adam Smith je vrlo uvjerljivo pokazao da je ukupna efikasnost kapitala najveća ako se tržištu prepusti alokativna funkcija. Poznata je njegova teza o boljitku ukoliko se strojevi iz Škotske presele u Englesku. Svijet je odgovorio protekcionizmom. Njemačka je bila ta koja je odlučno krenula u razvoj štiteći svoje tržište carinama i podržavajući razvoj nacionalnih proizvodnih snaga. Rezultat je poznat. Velika ekonomska kriza je pokazala da nije moguće zaposliti slobodne kapacitete putem izvoza. J.M. Keynes je uveo novu filozofiju u ekonomiju svojom Općom teorijom zaposelnosti kamate i novca iz 1936. godine jer je bio svjestan da liberalizam neće rješiti kumulirajuće destabilizirajuće procese. Generiranje potražnje preko javnih rashoda iznad prikupljenih prihoda bila je osnovna poluga rješavanja krize. Hitler je upravo tim receptom rješio krizu u Njemačkoj. Sjedinjenim državama je trebao II svjetski rat da se rješe krize iz 1929. godine.

Nakon rata SAD putem Marshallove pomoći daju snažan poticaj rastu američke privrede. Zemlje odgovaraju na izazove intervencionizmom. Za razliku od protekcionizma intervencionizam koristi sve instrumente ekonomske i monetarne politike kako bi se dinamizirao nacionalni razvoj. Japan, Njemačka, azijski tigrovi tek su najpoznatiji slučajevi. Primjer nama susjedne Slovenije također valja istaknuti. Kad se jednom razvije nacionalna ekonomija tada te iste zemlje propovjedaju slobodu tržišta. Zaključak je jasan: najprije razvoj nacionalne ekonomije a potom globalizacija. Inverzija ne vrijedi.

Monetarizam kao temelj globalizacije pokazao se je u nerazvijenim i nedovoljno razvijenim zemljama kao poguban pristup. Argentina i razne «argentine» plaćaju cijenu globalizacije. Stoga je za pozdraviti prosvjede kao i najnoviju inicijativu gospodina Kučana, predsjednika Slovenije, koji traži novi odnos prema globalizaciji. Pohvalno je da se je tom apelu pridužio i naš predsjednik Stipe Mesić. Svima je jasno da ovako više ne može. Što prije razvijeni shvate spomenuti apel to je bolje po Zemlju u cjelini.